

**EUSKO JAURLARITZAREN ADIERAZPEN INSTITUZIONALA LARRIALDI
KLIMATIKOARI BURUZ**

Euskadi erkidego aitzindaria da garapen jasangarriaren aldeko konpromisoan, ingurumenarekiko errespetuan eta klimaren aldaketaren aurkako estrategian. Erakunde publikoek bultzatutako ekimenek euskal gizartearen babesia izan dute beti, euskal gizarteak kontzientzia eta konpromisoa erakutsi baitu helburu global honekin.

Klima aldaketari buruz adostasuna badenez nazioartean –krisialdiak eta hondamendiak eragin bailitzake aldaketa horrek planetako hainbat lekutan–, iruditzen zaigu gure arreta guztia eskatzen duen erronka zail eta premiazkoenetako bat dela egoera hori. Karbonoan ekonomia neutrorantz doa euskal gizartea eta bere egin du baduela erantzukizuna klima aldaketa arintzeko eta horretara egokitzeko politikak abiaraztean konpromiso sakon eta zorrotz batekin.

2002-2020 Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategia eta bost urtetik behin onartutako esparru programek zehaztu dute euskal politika gai honetan. Gure ingurumen politika guztiz dator bat 2030 Agendarekin, Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuekin eta Europar Batasunaren estrategiarekin.

Eusko Jaurlaritzak 2015ean onartu zuen “Klima 2050” Euskadiren klima aldakari buruzko estrategia, baita 2030 Estrategia Energetikoa ere 2016ko uztailean, eta bere egin zuen partekatutako erantzukizunaren printzipioa, printzipio horrek gidatzen ditu-eta isurketen murrizketei eta trantsizio energetikoari buruzko nazioarteko politikak.

Klima aldaketaren kontrako borroka mundu osoko erronka bat da, guztioi eragiten diguna, batez ere, herritarrengandik hurbilen gauden eta herritarren eskakizun eta beharrak ondoen ezagutzen ditugun erakundeoi. Horregatik, nazioarteko erakundeek azpimarratu dute “Eskualdeen Konpromisoa” funtsezkoa dela klimaren krisialdiari ekiteko. Mende honetan zehar Euskadik ekintzen bitartez erakutsi du konpromiso hori.

Badakigu lehen ekintza-lerroa garela klima aldaketaren aurkako borrokan eta ingurumenaren babesean gure planetan. “Think global, Act local” premisatik abiatuta, konpromisoa hartu dugu tokiko konponbideak eta erantzunak bilatzeko lehentasun global honi irtenbideak emate aldera. Garrantzi praktikoa handia izan du Udalsarea 2030 ekimena abiarazteak, ekimen horren bitartez txertatu baitira helburu klimatiko horiek hainbat euskal udaletan.

Sarean lan egiteko filosofia horri erantzunez, Euskadik era aktiboan hartzen du parte “The Climate Group” delakoan, klima-aldaketaren aurkako estatu, komunitate eta eskualdeen aliantzan, hain zuzen. Aliantza horretako kideok 320 milioi pertsona baino gehiago ordezkatzen ditugu, mundu osoko biztanleen %12 baino gehiago, hain zuzen.

Aliantza horren ko-presidente gisa, Lehendakariaren ordezkariak New Yorkeko mundu mailako goi bileran hartu zuen parte 2014ko irailean eta bere egin zuen “2050. urterako berotegi efektuko gasen isurketa %80 murrizteko konpromiso kolektiboa”.

2015eko abenduan Eusko Jaurlaritzak Pariseko COP 21 goi-bileran hartu zuen parte “The Climate Group” nazioarteko aliantza ordezkatzuz, eta 2016ko maiatzean klima aldaketari buruzko Hitzarmen globalari atxikitzea izenpetu zuen Lehendakariak. Hitzarmen horretan ezarritakoaren arabera, ingurumen politika arduratsua egin behar da, mundu osoko tenperatura igoerari industrializazio aurreko mailekiko 2°C-ko igoeratik behera eusteko.

New York-eko eta Pariseko goi-bileren ondotik, Euskadi nazioarteko erreferentzia eredia izan da konpromiso horretan. Europar Batasunak onartzen du eskualde aitzindarietako bat garela ekintza klimatikoan eta hazkunde ekonomiko jasangarrirako eredu bat dugula ingurumenarekiko errespetuarekin bat datorrena. Horrela, 1995etik hona %65 hazi da barne produktu gordina Euskadin; berotegi efektuko gasen isurketa, ordea, %20 jaitsi da aldi berean. Benetan, aurrera egin behar dugu berotegi efektuko gasen isurketa murrizten, baina aitortu beharra dago garapen jasangarriagorako eredu bat garatzen egindako ahalegina.

Gaur Euskadi Europako lehenengo bost herrialdeen artean dago eraginkortasun energetikoaren alorrean. Tradizio industrialeko herrialde bat gara, lortzen ari dena ekoizpen ekonomikoa eta berotegi efektuko gasen isurketa eraginkortasunez bereiztea. Jasangarritasun Energetikoari buruzko 4/2019 Legea onartu dugu Eusko Legebiltzarrean eta Jaurlaritzaren Kontseiluak ere Mugikortasun Elektrikoaren Plan Integrala onartu du 2018an.

Eredugarria izan da ibilitako bidea eta bide horrek beti izan du erakunde publiko guztien konpromisoa eta euskal gizarte osoaren atxikimendua.

Konpromiso kolektibo horrek beste urrats bat egin du, Eusko Jaurlaritzak erabaki baitu mundu guztiko erakunde politiko, sozial eta akademikoekin bat egitea eta klimaren eta ingurumenaren larrialdi egoera adieraztea, Gobernuak burututako politiketan premiazko ekintza handinahiak onartzeko konpromisoa iragartzeko.

Eusko Jaurlaritzak bat egin nahi izan du munduko erakunde politiko, sozial eta akademikoekin klimaren eta ingurumenaren gaineko larrialdi egoerako adierazpen formalean, karbonoan lurralde neutro bat lortzeko —trantsizio justu batek hori egiteko aukera ematen duen bezain pronto, eta edozelan ere, inoiz ez 2050 baino beranduago—, baita larrialdi klimatikoaren aurrean lurralde eta gizarte erresilienteago bat lortzeko ere.

Adierazpen honekin, Eusko Jaurlaritzaren asmoa da gai hau gure herriaren helburu nagusi gisa kokatzea. Asmoa ez da inolako alarmismo inkontzienterik anplifikatzea, baizik eta erronka honi behar duen dimentsioa eta arreta ematea. Berotze globala errealitate ukaezina da eta frogatuta dago hori arduraz kudeatzeak onurak ekarriko dituela ingurumenarentzat eta pertsonen osasunarentzat. Ekarriko ditu, baita ere, aukerak hazkunde ekonomiko jasangarriagoa lortzeko, jarduera-sektore berriak garatzeko eta kalitate handiagoko enplegu-aukerak sortzeko.

Euskadi prest dago aukera gisa egiteko aurre eraldaketa ekologikoaren eta energetikoaren erronkari. Gu murgilduta gauden trantsizio global horrekin batera, politika industriala, fiskala, energetikoa, ikerketakoa eta berrikuntzakoa erabili behar dira aldi berean, politika hori laguntza eta pizgarri izan dadin. Jakitun gara beharrezkoa dela osorik egokitzea garraioen sistemak, herri eta lurraldeak konfiguratzeko dinamika, baliabideen kudeaketa, industria edo nekazaritza eta abeltzaintzako ekoizpen-ereduak; edo apustu egin behar dela ekonomia zirkularraren alde. Jakitun gara, baita ere, aldatu egin behar direla baliabide naturalen kontsumo ohituretan familien eta norbanakoen eguneroko erabakiak.

Gure gain hartzen dugu erronka hori, garapen iraunkorraren aldeko Herri apustu globalaren esanahi sakonenean, eta geure egiten dugu egungo gure belaunaldiaren konpromisoa etorriko diren belaunaldiekiko. Konpromiso honek berekin dakar erabakiak hartzea eta berariazko baliabideak abian jartzea, Larrialdi Klimatikoari buruzko Adierazpenari erantzun eraginkorra emateko. Aldaketa klimatikoaren legearen aurreproiektuko 1go artikuluan jasotakoaren arabera, helburua da “2050 urterako, ekonomia erresilientean eta karbonoan neutroa den ekonomian aurrera egitea.” Eusko Jaurlaritzaren Kontseiluak onartutako Euskadiko ingurumena administratzeko lege

proiektu berrian ere horrela jaso da eta hainbat gairen artean ezarri da obra publikoetan erabil behar den materialaren %40a birziklatua izatea ekonomia zirkularraren alde apustu egiteko. Bi arau horiek, zalantzarik gabe, funtsezko zeregina beteko dute aldaketa klimatikoaren munduko arazoa gainditzeko Euskadik egingo duen ekarpenean.

Ekimen horiek jarraipena izango dute eta Eusko Jaurlaritzak bere konpromiso irmoa adierazten du kontuan izan dadin aldaketa klimatikoaren eraginaren perspektiba, politika publikoak diseinatzerakoan eta aplikatzerakoan. Horrela, emisioak murrizteko eta egokitzeko beharrezkoak diren neurriak bultzatuko dira, Larrialdi Klimatikoari buruzko Adierazpen hau betetzeko.

Era berean, ezinbestekoa izango da tresna eta baliabide ekonomikoak edukitzea, larrialdi klimatikoari aurre egiteko politikak garatzeko. Horretarako, Euskadiko Administrazio Nagusiak eta horri lotutako erakundeek urteko aurrekontuaren zati bat erabiliko dute aldaketa klimatikoan eragina izango duten jarduerak garatzeko, bai aldaketa hori arintzeko bai aldaketa horri egokitzeko; eta EA Eren aurrekontu orokorrekin ekonomia- eta aurrekontu-arloko informazioa jasoko dute, ekintzen, neurrien, zerbitzuen eta programen arabera jarraitzeko informazio horri. Aldi berean, beharrezkoak diren akordio eta hitzarmenak sustatuko dituzte, autonomia ekonomiko-finantzarioa errespetatuz, Euskadiren herri eta lurralde erakundeetan ekintza klimatikoa bultzatzera bideratutako programak eta ekintza zehatzak kofinantzatu ahal izateko.

Eusko Jaurlaritzak bat egiten du Adierazpen honekin, eta berretsi egiten du, era berean, "Klima 2050" klima aldaketaren estrategiarekiko eta 2030 estrategia energetikoarekiko konpromisoa; eta, aldi berean, adierazi nahi dugu uste osoa dugula Euskadi erronka horren aitzindari izan daitekeela eta erronka hori eraldaketa palanka bihur dezakeela ekonomia lehiakorragoa eta klimatikoki neutroagoa erdiesteko.

Vitoria-Gasteiz, 2019ko uztailaren 30a